

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ι΄.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 1 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1912

ΑΡΙΘΜΟΣ 488

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ-
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ πρὸς τὸν κ. Πάλλη.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα (συνέχεια).

Γ. ΚΑΜΠΥΣΗΣ. Τὸ δαχτυλίδι τῆς μάνας (συνέχεια).

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά — Πρωτότυπα ἔργα.

Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ. Πετράρχη Σονέτο 102 (le caldi so-
spiri).

Α. ΤΡΑΝΟΣ. Ἡ μόρφωση τῶν ἐργατῶν (τέλος).

Χ. ΧΡΙΣΤΟΥΛΑΚΗΣ. Δημοτικισμὸς καὶ μπουρζουαζισμὸς.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. —

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΠΟΥΡΖΟΥΑΖΙΣΜΟΣ

Ὅποιος φοβάται τὸ γελοῖο, δὲν
ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθεια.

Τουρκιένεφ.

Τί εἶναι ὁ δημοτικισμὸς; Αἴρεση γλωσσική, κοινωνική, μεταρρυθμιστική ἰδεολογία; κόμμα πολιτικὸ; Κάτι παραπάνω ἀπὸ ἕλα αὐτά, κάτι ποὺ ἔλα αὐτά τὰ περιέχει. Ἀλλαγμα, ξανακαινούργημα τῆς συνείδησης τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθαρισμένης σὲ ὅλες τὶς γωνιὰς ἀπὸ μούχλες καὶ ἀράχνες ἱστορικές. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς εἶναι ἕνας διαφορετικὸς τρόπος τοῦ αἰσθάνεσθαι, τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ θέλειν. Ὁ γνήσιος δημοτικιστὴς θέλει ἡ ζωὴ του καὶ ἡ ζωὴ τῆς κοινωνίας του νὰ πάψει νὰ εἶναι ἱστορική, μιμητική καὶ ἐξωτερική, νὰ γίνῃ σύγχρονη, ἐσωτερική, ἀληθινή, ζωντανή. Μᾶλλον λόγια θέλει ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία νὰ ἐκδηλώσῃ δικό της σημερινὸ πραγματικὸ πολιτισμὸ.

Μέσα σ' αὐτά ἡ γλῶσσα τί ρόλο παίζει; Διπλό. Πραγματικὸ καὶ συμβολικὸ μαζί. Ἡ ἀνυπαρξία ἀληθινοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, δηλαδή ἡ ἀχαμνὴ ἐξωτερικὴ μίμηση, ἡ ψευτιά τῆς ζωῆς μας, ἡ ἠθικὴ σύγχυση, ἡ ἀναρχία καὶ τὸ ἀνακάτωμα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἡ ἀνεπιστημοσύνη τῶν δῆθεν μορφωμένων καὶ ἡ ἀμάθεια τοῦ λαοῦ, ἔλα ἐτοῦτα ἀμεσα ἢ ἔμμεσα ὀφείλονται σὲ μιὰ μοναδικὴν αἰτία. Στὴν ἱστορικὴ σχολαστικὴ παράδοση τῆς φυλῆς μετὴν ἀτυκῶφανε γλῶσσα τῆς. Αὐτὴ ἡ τεχνικὴ γλῶσσα στάθηκε ὀλωσδιόλου ξένη πρὸς τὸν πολιτισμὸ τοῦ ἀγράμματο λαοῦ καὶ οἱ γραμματισμένοι ἐξαιτίας τῆς δὲν ἐμόρφωσαν κανένα ἀληθινὸ νεοελληνικὸ πολιτισμὸ γιὰ νὰ τὸν ἐκδηλώσῃ.

Μὰ ἡ γλῶσσα, καθὼς εἶπαμε, εἶναι καὶ σύμβολο γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ δημοτικισμοῦ. Ὁ σχολαστικισμὸς ἐπνίξε κάθε ἀληθινὸ φανέρωμα τῆς ζωῆς μας καὶ ἡ ψευτιά ἔγινε ἀπαραίτητος ὄρος γιὰ τὸ συγκράτημα καὶ τὸ ξετύλιγμα τῆς δικῆς του πραγματικότητος ἀπάνω στὴν ψεύτικη βάση τῆς. Ὁ νεοελληνας, ὁ γραμματισμένος ἔννοῶ, γιὰ ἔλα τὰ πράγματα ποὺ σχετίζονται μετὴν ζωὴ του τὴν ἀτομική, τὴν κοινωνική, τὴν πολιτική, τὴν ἐθνική, ἔχει ἔννοιες ἀόριστες, συγχυσμένες, πάρα πολὺ ἀλληλοσυγκρουόμενες καὶ ψεύτικες. Χτυπώντας λοιπὸν ὁ δημοτικισμὸς τὸ φόρεμα τῶν ψεύτικων ἔννοιων δηλαδή τὴ γλῶσσα, θέλει νὰ χτυπήσῃ τὴν ἴδια τὴν ψευτιά. Ἡ γλῶσσα γιὰ μᾶς εἶναι ὅτι οἱ εἰκόνες γιὰ τοὺς βυζαντινοὺς εἰκονομάχους. Μετὴ τὴν διαφορὰ ὅτι ἡ καθαρύουσα δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἐκδήλωση τῆς ψευτιάς μας ἀλλὰ καὶ ἡ κυριώτερη αἰτία. Καὶ δημοτικισμὸς θὰ πεῖ ἐπανάσταση ἐνάντια στὴν παράδοση καὶ στὸ σύνολο κοινωνικὸ καθεστῶς ποὺ αὐτὴ ἐδημιούργησε.

Αὐτὰ εἶναι γνωστά. Τὰ εἶπαμε μόνο γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ προχωρήσουμε παρακάτω. Καὶ τὸ ρῶτημα εἶναι πῶς θὰ μπορέσῃ ὁ δημοτικισμὸς νὰ πνίξῃ τὴν φαρμακερὴ παράδοση, πῶς θὰ μπορέσῃ νὰ ἐπικρατήσῃ.

Μερικοὶ δταν τοὺς θέσεις τὸ ζήτημα τοῦτο σοῦ ἀπαντοῦν: Ἀνάγκη νὰ τραβήξουμε πρὸς τὸ μέρος μας ὅσο μποροῦμε περισσότερους ἀπὸ τοὺς μορφω-